

EVEN SLIKKEN

Op het werk gieren de deadlines je om de oren. De wasmand puilt uit, je administratie is in geen maanden bijgewerkt en eerlijk is eerlijk: na een jarenlange relatie is de hevigste passie enigszins gedoofd. Al met al geen beste ingrediënten voor een spetterend seksleven. En dat zou een moderne, zelfbewuste vrouw wél moeten hebben, als je alle NET5-series en sekstips in bladen moet geloven. Want vrijen zullen we, tot de vonken ervanaf vliegen! Maar in werkelijkheid hebben veel vrouwen te maken met een verminderde seksdrive, al dan

niet veroorzaakt door de combinatie van werk en privéleven, relatieproblemen of lichamelijke ongemakken. Voor mannen met problemen tussen de lakens is er al sinds tien jaar Viagra op de markt, maar ook voor vrouwen met een onbevredigend seksleven zitten de farmaceuten niet stil. Is de redding nabij?

BIG BUSINESS

Met enige regelmaat verschijnen enthousiaste krantenkoppen waarin de doorbraak naar 'Viagra voor vrouwen'

wordt aangekondigd. En achter de schermen wordt er inderdaad hard gesleuteld aan een middel dat iedere vrouw naar ongekende hoogten moet helpen. Paradedepaardje van het bekende Procter & Gamble Pharmaceuticals is Intrinsa. Intrinsa is een pleister die een lage dosis van het hormoon testosteron afgeeft en continu moet worden gedragen. Twee keer per week moet de patch, doorzichtig van kleur en dus discreet, vervangen worden. Volgens woordvoerder Christiana Gaburri is Intrinsa echter allesbehalve een soort Viagra voor vrouwen: «Intrinsa en Viagra zijn twee totaal verschillende middelen, dus iedere vergelijking is incorrect. De werking en ingrediënten lijken absoluut niet op elkaar.» De felle reactie van Gaburri is begrijpelijk, gezien de deukjes die het imago van Viagra de laatste jaren heeft opgelopen. Het erectiemiddel kán gevaarlijk zijn voor mannen met hartproblemen die geregeld nitraten (pilletjes voor onder de tong, red.) gebruiken. En ondanks alle inspanningen van farmaceut Pfizer, is Viagra nog steeds het meest gekopieerde middel ter wereld. Onlangs bleek dat 50 procent van de Viagra-pillen die je online kunt bestellen, nep is. En die handel in placebo's is *big business*.

Ook Rik van Lunsen, seksuoloog in het Amsterdamse AMC, spreekt liever niet van 'vrouwelijke Viagra': «Die benaming is verkeerd. Viagra werkt rechtstreeks op het zwelapparaat in de penis. Het blijkt alleen te werken bij vrouwen die niet kunnen klaarkomen door het gebruik van antidepressiva. Veel fabrikanten zijn bezig met centraal – op de hersenen – werkende medicijnen die een positief effect moeten hebben op het libido. Dit is een nieuwe, grote markt: zo'n 20 tot 30 procent van de vrouwen heeft nauwelijks zin in seks. Maar helaas bestaat er nog steeds geen wonderpil voor dit probleem.»

Terug naar Procter & Gamble's pleister Intrinsa, waarvan de testresultaten veelbelovend zijn: vrouwen die de pleister gebruikten hadden gemiddeld vier keer meer seks dan gewoonlijk, daarnaast beleefden ze er meer plezier aan en kregen zij vaker een orgasme. Het

middel is inmiddels succesvol geïntroduceerd in Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië en Spanje. Massaal inslaan dus, tijdens de vakantie of via internet? Toch niet: Intrinsa is namelijk speciaal bedoeld voor vrouwen die vervroegd en kunstmatig in de menopauze gekomen zijn door het chirurgisch verwijderen van baarmoeder en eierstokken. Alleen dan is er grote kans op een testosterontekort. De pleister moet deze vrouwen het testosterongehalte bezorgen dat ze hadden vóór hun menopauze. Rik van Lunsen: «Een testosteronpreparaat moet je alleen maar geven aan vrouwen met klachten, bij wie een testosterontekort ook echt is aangetoond. En die groep is zo klein dat de fabrikant het commercieel niet aantrekkelijk genoeg vond om het middel ook in Nederland op de markt te brengen.»

BEPERKTE GROEP

Intussen is concurrent Boehringer Ingelheim druk bezig met de ontwikkeling van flibanserine, een middel met lustopwekkende eigenschappen. Aanvankelijk werd flibanserine ontwikkeld als antidepressivum, maar tijdens de klinische onderzoeken bleek een positief effect op het seksueel verlangen van de proefpersonen. Reden genoeg voor uitgebreider onderzoek. Op dit moment wordt de werking van flibanserine getest bij pre-menopauzale vrouwen die lijden onder een laag seksueel verlangen, ook wel HSDD (*hypoactive seksual desire disorder*) genoemd. Maar ook flibanserine heeft niets met Viagra te maken, aldus woordvoerder Joppe Hendriks: «Viagra brengt slechts een lichamelijke reactie teweeg in de bloedvaten van de penis. Bovendien heeft het een relatief kortstondig effect, en moet het middel vlak voor de geslachtsgemeenschap worden ingenomen. Flibanserine wordt tijdens

de studies dagelijks ingenomen. Hierbij wordt gekeken of het effect dat het middel op de hersenen heeft, geleidelijk aan het seksueel verlangen verhoogt.» Het is nog onduidelijk of en wanneer flibanserine verkrijgbaar zal zijn. De onderzoeken worden dit jaar nog afgerond, daarna begint de langdurige procedure om het middel door verschillende instanties goedgekeurd te krijgen. Van Lunsen is gematigd enthousiast: «Een stof als flibanserine kan vrouwen die de seksuele opwindingsstoornis HSDD hebben mogelijk helpen. Deze vrouwen hebben nooit en onder geen enkele omstandigheid zin. Maar dit is een heel beperkte groep, we hebben het hier hooguit over 5 procent van de Nederlandse vrouwen. Deze pil is dus niet geschikt voor vrouwen met weinig zin, iets wat veel vaker voorkomt.»

DE ZIN VAN GEEN ZIN

Wetenschappers zijn het er nog niet over eens of een actief seksleven met hulp uit een potje of van een pleister in de nabije toekomst voor iedereen is weggelegd. Zo reageerde Philip Hodson, auteur van de bestseller *How to make great Love to a Woman*, in de media wél enthousiast op de ontwikkeling van Intrinsa: «Dit is het eerste middel dat werkelijk een uitwerking heeft op het libido van de vrouw. Vrouwen die zeggen dat zij niet meer geïnteresseerd zijn in seks, blijken vaak een uitzonderlijk laag testosterongehalte te hebben. Voor hen biedt Intrinsa een uitkomst. Maar als je geen seks wilt omdat je partner een monster is, zal je ook met dit medicijn niet veel plezier beleven.» En wellicht slaat Hodson met die laatste opmerking de spijker op z'n kop. Want spelen bij het vrouwelijk libido niet veel meer factoren een rol? Is jouw partner bijvoorbeeld een onattente hork in bed, dan verandert een middeltje daar bitter weinig aan.

SEKSEXPERT
PHILIP HODSON:
«ALS JE PARTNER
EEN MONSTER IS, ZAL JE
OOK MET DIT MEDICIJN
NIET VEEL PLEZIER
BELEVEN»

Volgens seksuoloog en relatietherapeut Vera Steenhart werkt het brein van vrouwen anders dan dat van mannen, en komt daardoor zin in seks bij vrouwen ook heel anders tot stand: «De fantasieën van vrouwen verschillen bijvoorbeeld heel erg van die van mannen. Vrouwen verzinnen een romantisch verhaal om de seks heen, terwijl mannen veel meer op de daad zelf gericht zijn. De vrouwelijke seksualiteit is veel complexer.» Een verminderde seksdrive is volgens Steenhart een natuurlijk verschijnsel. Ben je net verliefd, vol vlinders in je buik en stuiterende hormonen, dan is het logisch dat je meer zin hebt in seks. Maar na een tijdje verandert je hormoonspiegel en vaak wordt dan ook de behoefte aan seks minder. Niks mis mee, aldus Steenhart, want in een langdurende relatie

vertoont de zin in seks meestal een golfbeweging. Verbeteren de omstandigheden, dan krijg je meer zin. Staat er veel in de weg, dan heb je minder zin.

Steenhart: «Meestal is er een logische reden waarom vrouwen minder zin hebben: het is een uiting van een onderliggend probleem. 'De zin van geen zin', noem ik dat. Een verminderde seksdrive is geen disfunctie, het heeft juist nut: er spéélt iets. Alleen moet de boodschap nog even ontcijferd worden.» Wat raadt Steenhart in haar praktijk aan bij een verminderd libido? «Elke situatie is uniek, dus ook de oplossing is maatwerk. Ik hanteer geen protocol. Het belangrijkste is dat mensen zich bewust worden van hun persoonlijke redenen: waar heb je geen zin in en wat wil je anders? In een aantal sessies bespreek ik de problemen. Soms geef ik aanraaksuggesties of verwijs ik mensen door naar een haptotherapeut zodat ze zich meer bewust worden van hun lichaam en hun gevoelens. Met medicijnen werk ik nu nog niet.»

SEKSUOLOGE
VERA STEENHART:
«GEEN ZIN IS MEESTAL
DE UITING VAN EEN
ONDERLIGGEND PROBLEEM.
HET IS DUS GEEN
DISFUNCTIE»

SELLING SICKNESS

Critici wijzen erop dat de komst van allerlei pleisters, pillen en andere snufjes, een ziekte maakt van simpelweg minder zin hebben in seks. Haal je het nationaal gemiddelde van 2,84 keer per week niet? Ren gauw naar de apotheek! Dit is een ontwikkeling die gezondheidsjournaliste Eveline Brandt zorgen baart, getuige haar column in het juninummer van *Opzij*. Daarin bekritiseert ze de opmars van 'vrouwen-Viagra': «*Selling sickness* heet deze verontrustende werkwijze: het verkopen van een ziekte. Want voor je een nieuw, lucratief middel verkoopt, moet er natuurlijk wel eerst een ziekte zijn. (...) Gelukkig is het geneesmiddel nabij!» Brandt voegt eraan toe: «Gezond en functioneel?

Nee hoor, vrouwen zonder zin zullen, met dank aan de farmaceuten, straks

maar al te gemakkelijk 'ziek' worden genoemd.» Van Lunsen is het met Steenhart eens dat

seksualiteit niet eenzijdig gemedicaliseerd of gepseudologiseerd moet worden. «Mensen zonder probleem moet je niet ziek verklaren. Als een vrouw langskomt met de klacht dat zij twee keer in de week behoefte heeft aan seks terwijl haar vriend vijf keer per week wil, dan vind ik dat niet zij, maar haar vriend bij mij op spreekuur moet komen. Mensen moeten bovendien nooit alleen met pillen behandeld worden, het is veel beter om medicijnen te combineren met andere therapieën», vindt hij. Steenhart sluit zich hierbij aan: «Een pil kan inderdaad medicaliseren. Bovendien: moet je dan als vrouw altijd maar beschikbaar zijn, aangezien 'geen zin' geen geldig excuus meer is? Dat lijkt me geen goede zaak. Maar ik ben zeker niet per definitie tegen medische hulp. Ik ben erg benieuwd wat de nieuwste ontwikkelingen ons gaan brengen.»